

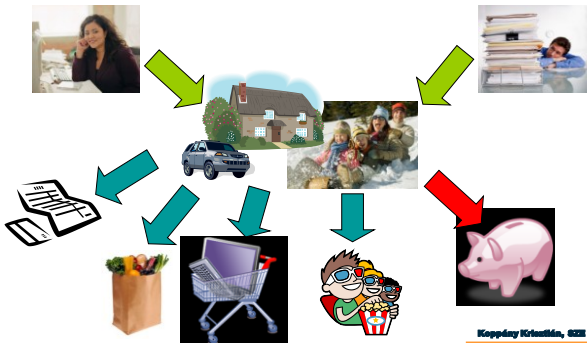
4. lecke

Hogyan szerzik és hogyan költik
el jövedelmüket a háztartások?

A fogyasztási és munkavállalási
döntés mikroökonómiai elmélete.

Hogyan élnek Kovácsék?

Kovácsék folyószámla-kivonata

Tranzakció történet		Nyitó egyenleg	1.130.000
Dátum	Tranzakció	Terhelés	Jóváírás
08. 03.	Bér jóváírás		+ 400.000
08. 07.	Bevásárlás	- 15.000	
08. 12.	Gáz-, víz-, villanyszámla	- 13.000	
08. 14.	Autó törlesztőrészlete	- 40.000	
08. 17.	Lakásfelújítás	- 50.000	
08. 23.	Tankolás	- 12.000	
08. 25.	Gyerekeknek iskolaszer	- 45.000	
08. 30.	Betétlekötés, befektetés	- 200.000	
	Forgalom összesen	- 375.000	+ 400.000
		Záró egyenleg	1.155.000

Kovács Károlián, 2022

A háztartások gazdálkodásával kapcsolatos alapfogalmak

- cél: legmagasabb jólét
- eszközök
 - fogyasztás, szabadidő, egészség, környezet
 - jövedelem, a szabadidő ára
 - megtakarítás/hitelfelvétel, kamat
 - jövedelmi és fogyasztási pályák, életciklus
 - vagyon
- fontos fogalompárok
 - stock és flow kategóriák
 - reál és nominál kategóriák

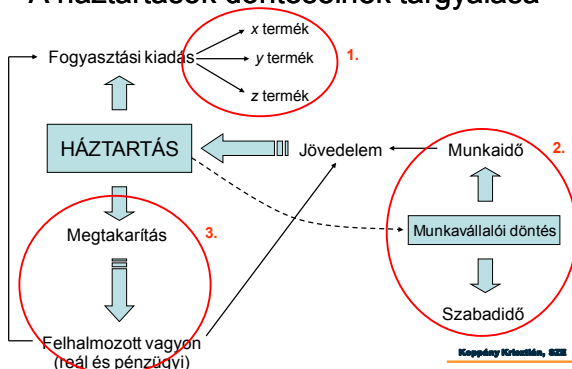
Koppány Kristóf, GIK

Háztartások gazdasági döntései különböző időtávokon

- jövedelemszerzéssel kapcsolatos döntések
 - munkavállalási döntés hosszú, közép és rövid távon
 - pályaválasztás, át- és továbbképzés
 - munkahelyválasztás, munkahelyváltás
 - felmondás, inaktivitás
 - vagyonból származó jövedelmek
- jövedelem-felhasználási döntések
 - a fogyasztás időbelisége közép- és hosszú távon
 - megtakarítás, vagyonfelhalmozás: halasztott fogyasztás, öngondoskodás, öröknyújtási szándék
 - vagyonfelélés, hitelfelvétel, előrehozott fogyasztás
 - fogyasztási szerkezet rövid távon
- milyen tényezők befolyásolják a döntéseket?

Koppány Kristóf, GIK

A háztartások döntéseinek tárgyalása

Koppány Kristóf, GIK

A fogyasztói döntés modellje a mikroökonómiában (áttekintés)

- minden háztartási döntés alapja a hasznosság (a munkavállalási és a befektetési döntéseké is!)
- a hasznossági függvény és a határhaszon fogalma
- a csökkenő határhaszon elve és az egyéni keresleti görbe alakja
- az előnykiegyenlítődség elve és a fogyasztásra szánt pénzösszeg optimális elköltése
- a kéttermékes fogyasztói modell grafikusán
 - költségvetési egyenes
 - közömbösségi görbék
 - optimális választás
 - az egyéni keresleti görbe levezetése

Koppány Károlián, GSK

Szükségletek, hasznosság, hasznossági elméletek

- a fogyasztás indítéka a szükséglet
- a hasznosság = szükségletkielégítő képesség
- a fogyasztó (háztartás) célja a hasznosságérzet maximalizálása
- hasznosságelméletek
 - a mérhető hasznosság koncepciója – kardinális hasznosságelmélet
 - a fogyasztó csak különböző termékkosarak rangsorolására képes – ordinális hasznosságelmélet

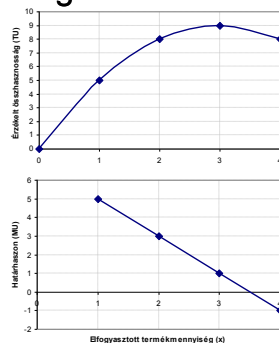
Koppány Károlián, GSK

A hasznossági függvény és a határhaszon fogalma

x	TU(x)	MU(x)
0	0	
1	5	5
2	8	3
3	9	1
4	8	-1

$$TU(x) = 6x - x^2 \quad MU = \frac{\Delta TU}{\Delta x}$$

- Total Utility = összhhasznosság
- Marginal Utility = határhasznosság
- a csökkenő határhaszon elve (Gossen I. törvénye)
- a határhaszon függvény és a keresleti görbe alakja

A jövedelem optimális elköltése

- két termék, x és y
- a fogyasztási korlát: adottak a termékek árai, p_x és p_y , valamint az ezekre szánt jövedelem, I
- milyen az optimális fogyasztási szerkezet?
 - ha $MU_x/p_x > MU_y/p_y$, akkor célszerű x fogyasztását növelni y rovására
 - ha $MU_y/p_y > MU_x/p_x$, akkor célszerű y fogyasztását növelni x rovására is
 - ha $MU_x/p_x = MU_y/p_y$, akkor nem célszerű javítani a fogyasztási szerkezeten; ilyenkor a fogyasztó optimálisan költötte el jövedelmét (Gossen II. törvénye)

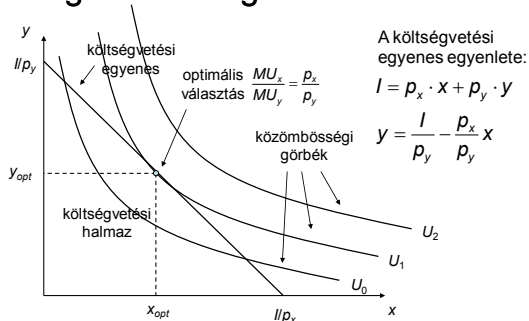
Központi Könyvtár, 622

A költségvetési egyenes - illusztratív számpélda

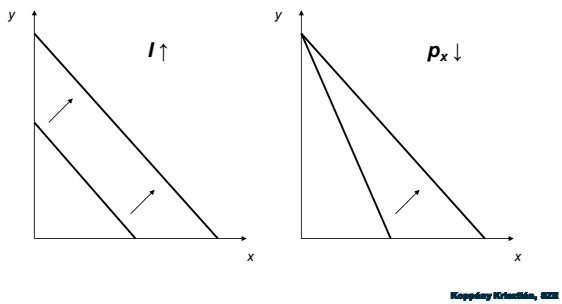
- 4930 Ft-os mobilegyleg ($I = 4930$)
- hívások
 - szülő (x), vezeték hálózatba, csúcsidőszakban 29 Ft/perc ($p_x = 29$)
 - barát (y), hálózaton belüli hívás, kedvezményes időszakban 17 Ft/perc ($p_y = 17$)

Központi Könyvtár, 622

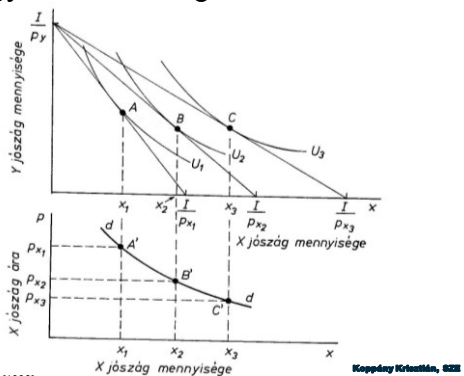
Az optimális fogyasztási szerkezet grafikus meghatározása

A költségvetési egyenes elmozdulásai

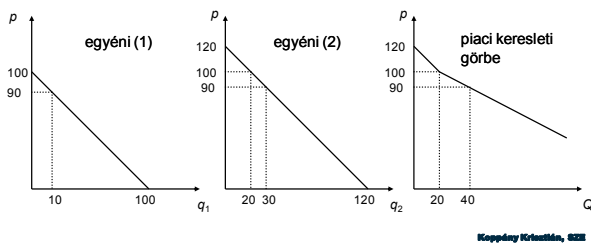
Az egyéni keresleti görbe levezetése

Az ábra forrása: Kopányi [1993]

Az egyéni és a piaci keresleti görbe

- a piaci keresleti görbe az egyéni keresleti görbék horizontális összegzésével adódik

Milyen forrásból szereznek a háztartások jövedelmet?

- munkajövedelmek
 - bér
 - bér jellegű jövedelmek
- nyugdíjak
- támogatások (állami és magán transferek)
- tőkejövedelmek
 - kamat
 - bérleti díj
 - vállalkozásból származó jövedelem, profit

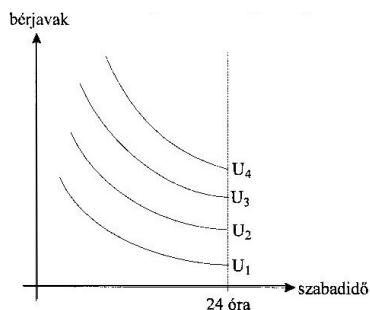
Koppány Körtvélyes, 2022

A munkavállalói döntés modellje a mikroökonómiában (áttekintés)

- az elemzés időhorizontja egy munkanap
- munkaidő, szabadidő
- órabér, napi bérjővedelem
- a szabadidő ára (alternatív költség)
- az életminőség közömbösségi görbéi
- az életminőség ráfordítási korlátja, költségvetési egyenese
- az optimális választás, egyéni munkakínálat

Koppány Körtvélyes, 2022

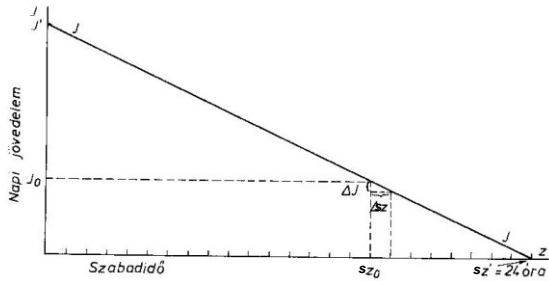
Az életminőség közömbösségi görbéi

Az ábra forrása: Solt [2001] 187. old.

Koppány Körtvélyes, 2022

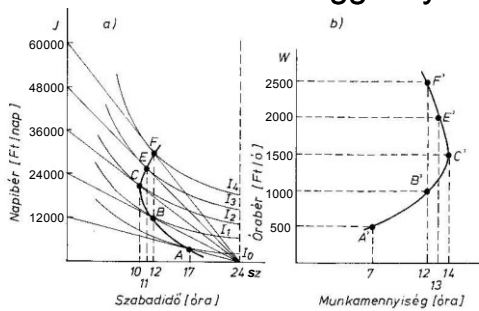
Az életminőség költségvetési egyenese

Az ábra forrása: Kopányi [1993] 377. old.

Kopányi Károlián, 2022

Az optimális választás és az egyéni munkakínálati függvény

Az ábra forrása: Kopányi [1993] 378. old.

Kopányi Károlián, 2022

Az egyéni munkakínálati görbe alakjának elméleti magyarázata

- helyettesítési hatás
- jövedelmi hatás (a szabadidő normáljószág)
- ha a jövedelmi hatás túlkompenzálja a helyettesítési hatást, akkor az egyéni munkakínálati görbe visszahajlik
- az egyéni és a piaci munkakínálati görbe

Kopányi Károlián, 2022

Hivatkozások

- Kopányi Mihály (szerk.) [1993]:
Mikroökonómia. Aula Kiadó, Budapest
- Solt Katalin [2001]: *Mikroökonómia*. TRI-
MESTER Kiadó, Tatabánya

Kopányi Mihály, 1993